ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Ա Ր Ե Վ Ե Լ Ա Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Յ Ա Ն Ֆ Ա Կ Ո Ւ Լ Տ Ե Տ
Ա Ր Ա Բ Ա Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Յ Ա Ն Ա Մ Բ Ի Ո Ն

Բ ԱԿ Ա ԼԱ Վ Ր Ի Ա Տ Ի Կ Ր Թ Ա Կ Ա Ն Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

i

ՆՈՐ և ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՇՐՋԱՆԻ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ

Դասիչ՝ 1802/12
Կիսամյակ՝ 4-րդ
Կրեդիտ՝ 3

Հեղինակ՝
Ասիստենտ Մ.Էլմասյան
2014/2015 ակադ.տարի

Բովանդակություն

1. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ 4

2. ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ 5

3. ՄՈԴՈՒԼԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՔԱՐՏԵԶԸ 5

4. ՄՈԴՈՒԼԻ ԹԵՄԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 10

5. ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՁևԸ 13

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ 13

7. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ 14

1. Համառոտ տվյալներ դասախոսի մասին

Դասընթացը վարում է՝
Ասիստենտ Մարիամ Էլմասյան
Դասընթացի հարցերով հաղորդակցության միջոցները՝
Փոստային հասցե՝
Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1, Երևանի պետական համալսարան, արևելագիտության ֆակուլտետ, Արաբագիտության ամբիոն
Էլ. փոստի հասցեներ՝
Մարիամ Էլմասյան՝ mariam@ysu.am
Աշխատանքային հեռախոսը (արաբագիտության ամբիոն)՝
060 710582
Անհատական և խմբային խորհրդատվությունների կազմակերպումը՝
Համալսարանում՝ դասաժամի օրը, նախնական պայմանավորվածությամբ

1. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

«Նոր և նորագույն շրջանի արաբական գրականություն» դասընթացի բովանդակությունը ներառում է 19-20 րդ դարի 80-ականները ընդգրկող ժամանակաշրջանի արաբական գրականության գրականությունը՝ ձևավորման և զարգացման հասարակա-քաղաքական,ինչպես նաև պատմական նախադրյալները՝ Լուսավորչական շարժման(Նահդա),մոդեռնիզմի գրողների,հասարակական քաղաքական գործիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության հիման վրա:

Դասընթացի նպատակն է՝

- հնարավորություն տալ ուսանողներին ծանոթանալ և հասկանալ արաբական գրականության (19-րդ դարից մինչև 20-րդ դարի վերջ) ժանրային համակարգը, ինչպես նաև հասկանալ և մեկնաբանել գրական նոր ուղղություններին և հոսանքներին հարող առանձին հեղինակների ստեղծագործությունները՝ արաբական երկրներում տեղի ունեցող քաղաքական ,տնտեսական և հասարակական-մշակութային գործընթացների համատեքստում:

- Ձևավորել ուսանողների մոտ համակարգված պատկերացումներ արաբական գրականության պատմության զարգազման վերաբերյալ
- Ցույց տալ գրականության զարգացման գործընթացների դինամիկան
- Ծանոթացնել ուսանողներին նոր և նորագույն շրջանի արաբական գրականության ականավոր ներկայացուցիչների կյանքին և ստեղծագործական գործունեությանը՝քննության առնելով նրանց ստեղծագործական ուղղվածությունը,ինչպես նաև նրանց գաղափարական,գեղագիտական առանձնահատկությունները:
- Հնարավորություն տալ ուսանողներին հասկանալ և դիտարկել նոր և նորագույն շրջանի արաբական

գրականությունը և ժանրային համակարգը համաշխարհային գրական ուղղությունների և նոր զարգացումների համատեքստում:

2. ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կծանոթանա Նոր և Նորագույն շրջանի արաբական գրականության տեսական խնդրացանկին և նրա առջև դրված խնդիրներին, գրականության ձևավորմանը, կիրառման ոլորտներին, գործառույթային նշանակության և հետագա դրսևորումներին ու զարգացումներին, րաբական գրականության զարգացման պատմության օրինաչափություններին

2. կհասկանա արաբական նոր գրականության ժանրային համակարգի ձևավորման և գեղարվեստական պատկերման մեթոդի օրինաչափությունները:
3. կկարողանա կարդալ և վերլուծել արաբ ականավոր ստեղծագործողների բնագիր ստեղծագործությունները:
4. ձեռք կբերի գրականության ոլորտում վիճահարույց հարցեր հետազոտելու, արդիական մեթոդներին և վերլուծական գործիքակազմին տիրապետելու գործնա-կան կարողություն

3. ՄՈԴՈՒԼԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՔԱՐՏԵԶԸ

Թեմատիկ բովանդակության բաշխումն ըստ շաբաթների	Դասավանդման ձևը	Ուսումնառությա ն եղանակը	Գնահատման ձևը
Շաբաթ 1	Ներածական	Ծրագրի	*Ընթացիկ*

Դասընթացի ծրագրի ներկայացում և ուսումնական գործողությունների պլանավորում: Առարկայի ներածում:	դասախոսություն	ընթերցում: Հարցերի ձևավորում: Խնդիրների առաջադրում:	*գնահատում* Բանավոր հարցում:
Շաբաթ 2 **Նոր արաբական գրականության ձևավորումը:Արաբական *նահդա* (“զարթոնք”) հասկացությունը: *Նահդայի* առաջացման սոցիալտնտեսական և խաղաքական նախադրյալները:**	Դասախոսություն	Հանձնարարված գրականության ընթերցում:	*Ընթացքի գնահատում* Քննարկում:
Շաբաթ 3 XVIII դ. ֆրանսիական Լուսավորականության գաղափարների տարածումը: Անհատական և ազգային ինքնագիտակցության կայացումը:	Դասախոսություն	Լսարանային քննարկում:	*Ընթացքի գնահատում* Բանավոր հարցում:
Շաբաթ 4 **Նահդայի առաջացման պատմաքաղաքական նախադրյալները Սիրիայում. գաղափարական տարբերություններն ու առանձնահատկությունները:**	Դասախոսություն: Լսարանային քննարկում:	Լսարանային քննարկում: Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ընթերցում:	*Ընթացքի գնահատում* Քննարկում:

Շաբաթ 5 **Նահդայի հետագա զարգացումը(XIX դարի վերջին քառորդ - XX դարի սկիզբ):Մուսուլմանական մոդեռնիզմը(ռեֆորմացիա).Մուսուլմանական մոդեռնիզմի հասարակական-քաղաքական նախադրյալները:Մոդեռնիզմի ազդեցությունը 19 դարի հասարակական - քաղաքական մտքի և գրականության զարգացման վրա:**	Դասախոսություն: Լսարանային քննարկում:	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ընթերցում:	*Ընթացքի գնահատում* Քննարկում:
Շաբաթ 6 **Արաբական գրականության ժանրային համակարգի վերափոխումը.հրապարակախոսական ժանրերի առաջացումը և զարգացումը**	Դասախոսություն: Լսարանային քննարկում:	Մասնակցություն լսարանային աշխատանքին, Ներկայացված նյութի քննարկում	*Ընթացքի գնահատում* Նախապատրա-ստական մշակումների (կոնսպեկտների) գնահատում:
Շաբաթ 7 **Արաբական վեպի առաջացումը: Լուսավորչական վեպի գեղարվեստական առանձնահատկությունները:**	Լսարանային քննարկում	Հանձնարարված գրականության քննարկում	*Վերջնարդյուն-քի գնահա-տում* Բանավոր ներկայա-ցումների գնահատում:

Շաբաթ 8 **Վեպի ժանրի առաջացումն ու զարգացումը Եգիպտոսում:Մակամա վեպի ձևավորումը.Ալ-Մուվեյլիհի(1858-1930),Ալի Մուբարաք(1823-1893):**	Դասախոսությու ն: Լսարանային քննարկում:	Ընթացիկ հարցադրումներ: Հանձնարարված գրականության քննարկում	*Ընթացքի գնահատում* Հետադարձ կապ-վերլուծությու ն
Շաբաթ 9 **Մահջարի գրականությունը և նրա ներկայացուցիչների դերը արաբական գրականության ժանրային համակարգի հետագա զարգացման գործում.**	Լսարանային քննարկում: Դասախոսությու ն	Առաջադրված թեմաների քննարկում:	*Ընթացքի գնահատում* Քննարկում
Շաբաթ 10 **Նոր արաբական բանաստեղծություն:19-20 դդ:Նեոդասականությու ն:Ռոմանտիզմի ձևավորումը նոր արաբական բանաստեղծության մեջ:**	Դասախոսությու ն,բանաստեղծակ ան հատվածների ընթերցում և քննարկում	Լսարանային քննարկում:	*Ընթացքի գնահատում* Քննարկում:
Շաբաթ 11 **Եգիպտական արձակը 20-րդ դարի առաջին կեսին:Ժանրային նոր համակարգի ձևավորումը:**	Դասախոսությու ն:Լսարանային քննարկում:	Ընթացիկ հարցադրումներ:	*Ընթացքի գնահատում* Քննարկում:
Շաբաթ 12 **Նոր դպրոցը և նրա ներկայացուցիչները**	Դասախոսությու ն: Լսարանային քննարկում	Ընթացիկ հարցադրումներ:	*Ընթացքի գնահատում* Բանավոր ներկայացում
Շաբաթ 13 **Նոր ժանրերի,գրական**	Դասախոսությու ն :Լսարանային	Լսարանային քննարկում	*Ընթացքի գնահատում*

նոր ուղղությունների առաջացումը 20 –րդ. Դարի արաբական գրականության մեջ:Եգիպտական նորարները:	քննարկում:		Քննարկում:
<u>Շաբաթ 14</u> ***Թատրոնի և դրամատուրգիայի առաջացումը և զարգացումը 19-20 դարի 70-ական թթ***	Դասախոսությու ն Լսարանային քննարկում:	Բովանդակային հարցերի պարզաբանում:	*<u>Ընթացքի գնահատում</u>* Քննարկում:
<u>Շաբաթ 15</u> ***Ռեալիզմի ուղղությունը արաբական արձակ գրականության մեջ 20-րդ դարի 50-60թթ*** **Նովելի և ռեալիստական վեպի կայացումը և զարգացումը.Նագիբ Մահֆուզի,Յուսուֆ Իդրիսի ստեղծագործական առանձնահատկություններ**	Դասախոսությու ն:Լսրանային քննարկում	Լսարանային քննարկում	***<u>Վերջնարդյունքի գնահատում</u>*** Լսարանային շարադրության կատարում:
<u>Շաբաթ 16</u> **Արաբական գրականության հետռեալիստական շրջանը 60-80 ականներ**	Դասախոսությու ն	Լսարանային քննարկում	*<u>Ընթացքի գնահատում</u>* Բանավոր ներկայացում:
<u>Քննաշրջանի համապատասխան շաբաթ</u>			***<u>Վերջնարդյունքի գնահատում</u>*** Լսարանային շարադրանք:

4. ՄՈԴՈՒԼԻ ԹԵՄԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Շաբաթ1- 4

Դասընթացի ընդհանուր դրույթների ներկայացում, դասընթացի սահմանների,մեթոդաբանական հիմքերի ճշգրտում: Ներածական դասախոսություն:
Արաբական մշակութային վերելքի՝ *Նահդայի* առաջացման սոցիալտնտեսական և խաղաքական նախադրյալները: Արաբական Նահադայի ազդեցությունը գրականության զարգացման վրա: *Նահադայի* երեք կենտրոնները՝ Սիրիա, Եգիպտոս, Թունիս: Մշակութային զարթոնքի առանձնահատկությունները Եգիպտոսում: XVIII դ. ֆրանսիական Լուսավորականության գաղափարների տարածումը: Անհատական և ազգային ինքնագիտակցության կայացումը: Ռիֆաա Ռաֆիա ալ-Տահտավիի «Մաքուր ոսկու զտումը Փարիզի նկարագրությունից»(«Թախլիս ալ-իբրիզ ֆի թալխիս Բարիս») երկը որպես նորարաբական գրականության առաջին գրական ստեղծագործություն.կառուցվածքային և բովանդակային առանձնահատկությունները: Մշակութային վերելքի ՝ Նահդայի առնձնահատկությունները Սիրիայում: Քրիստոնյա արաբների մասնակցությունը Նահդայի գաղափարների ձևակերպման և գործընթացի խթանման գործում:Բութրուս ալ-Բուսթանիի(1819-83), Նասիֆ ալ-Յազիջիի(1800-71), Ահմադ Ֆարիս ալ-Շիդյակի(1804-87) գործունեությունը և գրական ներդրումը:

Շաբաթ 5-6

Մուսուլմանական ռեֆորմացիայի հայեցակարգը և նրա դերը արաբական մշակույթի զարգացման և գրական նոր ժանրերի առաջացման գործում: Ջամալ ալ-Դին ալ-Աֆղանիի և Մուհամմադ Աբդողոյի մոդեռնիստական գաղափարները:
Հրապարակախոսության առաջացումըն զարգացման ուղղությունները:Աբդալլահ Նադիմի,Մուստաֆա Քամիլի,Ադիբ Իսհակի,Քասիմ Ամինի ստեղծագործական առանձնահատկուփյունները: Աբդուռահման ալ-Քավաքիբիի մոդեռնիզմի քաղաքական տեսությունը.«Ումմ ալ-Կուռա»(Քաղաքամայր Մեքքա) աշխատության կառուցվածքային և գաղափարական առանձնահատկությունները:

Շաբաթ 7-8

Պատմավեպի առաջացման հասրակական և քաղաքական նախադրյալները:Սիրական դպրոցի մոտեցումները պատմավեպի ձևավորման գործում:Լուսավորչական վեպը և նրա գեղավեստական առանձնահատկությունները: Սելիմ ալ-Բուսթանիի,Ջիրջի Զեյդանի,Ֆարահ Անտունի,Յակուբ Սառուֆի ատեղծագործական ընդհանրություններն ու տարբերությունները: Մակամայի փոխակերպումը՝մակամա վեպի ձևավորումը Եգիպտական գրականության մեջ՝Մուհամմադ ալ-Մուվեյլիհիի «Հադիս Իսա Իբն-Հիշամ» մակամա-վեպի կառուցվածքային և բովանդակային առանձնահատկութթյունները:Ալի Մուբարաքի գործունեությունը:«Ալամ ալ-Դին» ստեղծագործությունը:

Շաբաթ 9

«Սիրիա-ամերիկյան գրականության ձևավորումը:էմիգրանտական գրականությունը և նրա ներկայացուցիչների դերը արաբական գրականության ժանրային համակարգի հետագա զարգացման գործում.«Գրչի Միության» ձևավորումը և անդամների գրական գործունեությունը. Ջիբրան Խալիլ Ջիբրան,Ամին ալ-Ռեյհանի,Միխայիլ Նուայմե,Իլյա Աբու Մադի:

Շաբաթ 10

Նոր արաբական պոեզիայի ձևավորման հասարակական-քաղաքական և մշակութային գործոնները:Կասիդայի փոխակերպումը: Ահմադ Շաուկիի և Հաֆեզ Իբրահիմի ստեղծագործական առանձնահատկությունները:Մահմուդ Սամի ալ-Բարուդիի քաղաքական պոեզիան:Ռոմանտիզմի ձևավորումը պոեզիայում:«Դիվան» և «Ապոլլոն» գրական խմբակների դերը արաբական նոր բանաստեղծության կայացման գործում:

Շաբաթ 11-12

20-րդ դարի արաբական գրակության ժանրային համակարգի փոփոխությունը: Մուստաֆա Լուտֆի ալ-Մանֆալուտիի(1876-1924) «նոր ոճը»: Կարճ պատմվածքի ձևավորումը Մուհամադ Թեյմուր(1892-1921) և ռեալիստական միտումների առաջացումը:Լուսավորչական ռեալիզմը: Կենցաղային նովելի ձևավորումը «Նոր դպրոցը» և նրա ներկայացուցիչների դերը

արաբական գրականության ժանրային համակարգում նովելի կայացման հարցում:Տահիր Լաշինի,Յահյա Հակիի ստեղծագործական առանձնահատկությունները:

Շաբաթ 13

Մոդեռնիզմի դրսևորումները 20 դարի արաբական գրականության մեջ:Գրական նոր ուղղությունների առաջացումը:Նորարների գործունեությունը և արաբական գրականության ժանրային ամակարգի հարստացումը.Գրաքննադատության ձևավորումը. Տահա Հուսեյնի,Թաուֆիկ ալ-Հաքիմի,Մահմուդ Թեյմուրի գրական և հասրակական գործունեությունը:Եգիպտական նոր գրականության կայացումը և նրա խնդիրները:

Շաբաթ 14

Դրամատուրգիայի զարգացման ուղիները Եգիպտոսում: Արաբական դրամատուրգիայի ծնունդը՝ Մառուն ալ-Նակաշ, Յակուբ Սանուա:Ինտելեկտուալ թատրոնի ձևավորումը՝Թաուֆիկ ալ-Հաքիմի դրամատուրգիան ստեղծագործությունները: 1952 թ. Թատերագիրների սերունդը. Ալֆրեդ Ֆարազ, ,Նուման Աշուր: Յուսոֆ Իդրիսի դրամատուրգիան:

Շաբաթ 15

20-րդ դարի 50-60 թթ գրականությունը:Ռեալիստական վեպի զարգացումը. Նագիբ Մահֆուզի ռեալիստական վեպերը և նրանց գեղարվեստական արժեքը:«Կահիրեին նվիրված վեպերի շարքը: Ալ *Սուլասիյա* եռագրությունը և նրա հասրակական և մշակութային նշանակությունը և կառուցվածքային առանձնահատկությունները:«Աուլադ Հառաթինա» («Մեր բակի տղաները») վեպի գեղարվեստական և գաղափարական արժեքը: Յուսուֆ Իդրիսի ստեղծագործությունը. գրական նոր միտումների առաջացումը և դրանց դրսևորումը Իդրիսի ստեղծագործություններում:Նովելի հետագա զրագացումը՝հերոսի նոր հասրական –հոգեբանկան կերպարը:

Շաբաթ 16

Արաբական գրականության հետռեալիստական շրջանը:

Ռեալիստական գեղագիտության ճգնաժամը: Գրականության գաղափարական և գեղագիտական վերաուղղորդվելը: Արևմտյան մոդեռնիզմի փորձի օգտագործում – (Ջոյս, Կաֆկա), սյուռեալիզմը (Բրետոն), էքզիստենցիալիզմը (Սարտր, Կամյու):

Եգիպտական "Նոր ալիքի" հեղինակների գեղարվեստական մեթոդների անհամասեռությունը: Ընդհանուր և անհատական փորձի արտացոլումն այդ սերնդի գրողների ստեղծագործությունների մեջ - Հ. Ռազաք (ծ. 1939), Ի. Ասլան (ծ. 1939), Դ. Շարկավի, Յ. Աբդալա (1938 – 1981), Ղ. Ղիտանի (ծ. 1945): Գրականության միասնական ձևի վերացումը, անհատական ձևերի բազմազանությունը, բազմառճ ստեղծագործությունների առաջացումը: Վավերագրությունը՝ որպես գեղարվեստական ոճաձև ՝Գամալ ալ-Ղիտանի, Սոնալլահ Իբրահիմ:

5. ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՁԵՎԸ

Նախատեսված երկու ընթացիկ ստուգումներն անցկացվում են ուսանողի գրավոր աշխատանքի գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը՝ չորս միավոր առավելագույն արժեքով: Յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է երկու հարցադրում: Քննաշրջանի ավարտին անցկացվում է նաև բանավոր ստուգում:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Գնահատումը կատարվում է դասախոսի կողմից՝ հաշվի առնելով շարադրանքի բովանդակությունն ու ոճը: Գնահատման չափօրինակները.

- գրավոր աշխատանքի բովանդակությունը չի համապատասխանում/մասամբ է համապատասխանում/լիովին է համապատասխանում նյութին,
- որքանով է պահպանվել մտքի ձևակերպման ինքնուրույնությունը

7. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. **Али-заде Э.А.** Египетская новелла. М., 1974
2. **Али-заде Э.А.** Махмуд Теймур. М., 1983.
3. **Али-заде Э.А.** Египетская литературная критика: период становления // Литературная критика стран зарубежного Востока и ее роль в развитии общественной и эстетической мысли. М., 1988.
4. **Али-заде Э.А., Асадуллин Ф.А., Юнусов К.О., Прожогина С.В.** Литература Туниса. Арабоязычная проза (Э.А.Али-заде). Франкоязычная проза (С.В.Прожогина). Тунисская поэзия XIX-XX вв. (Ф.А.Асадуллин). Театр и драматургия (Юнусов К.О.). М., 1993.
5. **Арабская романтическая проза XIX-XX веков**., Л., 1981.
6. **Араслы З.Г.** Джирджи Зейдан и арабский исторический роман. М., 1967.
7. **Асадуллин Ф.А.** Очерк истории ливийской литературы XIX-XX вв. М., 1993.
8. **Ашихмина Н.П.** О палестинской прозе Сопротивления 60-х гг. (XX в.) // Арабская литература. Научные труды. Вып. 697, Ташкент 1982.
9. **Бальтерманц Т.** Драматургия и театр Египта // "Театр", 1972,№3.
10. **Билык И.Е.** Творческий метод Михаила Нуайме (автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук). М. 1984.
11. **Билык И.Е.** К вопросу об отражении культурных традиций в творчестве Михаила Нуайме // Проблемы арабской культуры: Памяти академика И.Ю.Крачковского. М., 1987.
12. **Бобылева И.М.** Поэтическое творчество Абд ар-Рахмана ал-Хамиси (автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук). М. 1984.
13. **Борисов В.М.** Современная египетская проза. М„ 1961.
14. **Власова О.А., Дербисалиев А.Б., Прожогина С.В.** Литература Марокко. Литература на арабском языке (О.А.Власова, А.Б.Дербисалиев). Литература на французском языке (С.В.Прожогина). М., 1993.

15. **Долинина А.А.** Очерки истории арабской литературы нового времени. Египет и Сирия. Публицистика 1870-1914. М.,1968.
16. **Долинина А.А.** Очерки истории арабской литературы нового времени. Египет и Сирия. Просветительский роман 1870-1914. М., 1973.
17. **Д олинина А.А.** Вступительная статья // Амин ар-Рейхани. Избранное. Л., 1988.
18. **Завадовский Ю.Н.** Марокканская литература на арабском языке // Фольклор и литература народов Африки. М., 1970.
19. **Завадовский Ю.Н.** Литература Туниса до второй мировой войны // Фольклор и литература народов Африки. М., 1970.
20. **Имангулиева А.Н.** "Ассоциация пера" и Михаил Нуайме. М., 1975.
21. **Имангулиева А.Н.** Роль литературных взаимосвязей в формировании новой арабской литературы (На материале творчества писателей "сиро-американской школы")(автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук). Тбилиси, 1988.
22. **Имангулиева А.Н.** Корифеи арабской литературы. К проблеме взаимосвязи литератур Востока и Запада начала XX века. Баку, 1991.
23. **Кахарова Н.** Путешествие в Париж Рифаа ат-Тахтави. Душанбе, 1968.
24. Кириллина С.А. Ислам в общественной жизни Египта (вторая половина XIX- начало XXв.),М.,1989.
25. **Кирпиченко В.Н.** Юсуф Идрис. М., 1980.
26. **Кирпиченко В.Н.** Современная египетская проза. 60-70-е гг. М., 1986.
27. **Кирпиченко В.Н.** Предисловие // Современный египетский рассказ. М., 1988.
28. **Кирпиченко В.Н.** Нагиб Махфуз - эмир арабского романа. М., 1992.
29. **Кирпиченко В.Н.** Роман Суналлы Ибрагима "Затун" // "Диапазон", 1993, № 1.
30. **Кирпиченко В.Н.** Загадки и символы в романе Гамаля ал-Гитани "Зов неведомого" (Хатиф ал-магиб) // "Азия и Африка сегодня", 1996, № 11.

31. **Кирпиченко В.Н.** Чехов в контексте египетской новеллистики // Восток-Запад: притяжение, отталкивание. М., 1998.
32. **Кирпиченко В.Н., Сафронов В.В.** История египетской литературы XIX-XX веков. т.1, М., 2002, т.2,М.,2003
33. **Ковыршина Н.Б.** Современная иорданская новелла (конец 60-х-начало 80-х гг.) (автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук). М. 1985.
34. **Коцарев Н.К.** Писатели Египта. XX век. Материалы к библиографии. М., 1976.
35. **Крачковский И.Ю.** Избранные сочинения в 6 т.- Т.3. Новоарабская литература: (Общие очерки. Литературные характеристики. Русско-арабские литературные связи. Библиографические статьи и обзоры). М.- Л., 1956.
36. **Крымский А.Е.** История новой арабской литературы (XIX - начало XX века). М, 1971.
37. **Куделин А.Б.** Литература Алжира // Современные литературы Африки. М., 1973.
38. **Куделин А.Б.** Литература Марокко // Современные литературы Африки. М., 1973.
39. **Куделин А.Б.** О путях развития новой арабской поэзии // Взаимосвязи африканских литератур и литератур мира. М., 1975.
40. **Куделин А.Б.** Египетское "западничество" в первой половине XIX в. - начало нового диалога с европейской культурой // Взаимодействие культур и литератур Запада и Востока. М., 1992.
41. **Левин З.И.** Развитие основных течений общественно-политической мысли в Египте и Сирии.М., 1972
42. **Левин З.И.** Развитие арабской общественной мысли. 1917-1945. М.,1979
43. **Левин З.И.** Развитие арабской общественной мысли (о некоторых немарксистских течениях после второй мировой войны). М.,1984
44. **Лейн Э.У.** Нравы и обычаи египтян в первой половине XIXв., М.,1982.
45. **Марков В.** Вступительная статья // Джебран Халил Джебран. Избранное. Л., 1986.
46. **Намитокова З.А.** Ранний этап формирования реалистического метода в современной египетской прозе (повесть М.Хайкала

"Зейнаб") // Творческие методы и направления в литературах Африки. М., 1990.
47. **Намитокова З.А.** Классика французской драматургии на арабской сцене XIX в. (Египет и Сирия) // Взаимодействие культур и литератур Востока и Запада. М., 1992. Вып 1.
48. **Николаева М.В.** Религиозная концепция мира и человека в романах Михаила Нуайме // Художественные традиции литератур Востока и современность: Традиционализм на современном этапе. М„ 1986.
49. **Оде-Васильева К.В.** Проблема языка драматургии в современной арабской литературе // Семитские языки. Вып.2, ч.2. М., 1965.
50. **Соловьев В.И., Фильштинский И.М., Юсупов Д.И.** Арабская литература. Краткий очерк. Классическая арабская литература (И.М.Фильштинский). Современная (новоарабская) литература: Египет (В.И.Соловьев), Ливан. Сирия. Ирак (Д.И.Юсупов). М., 1964.
51. **Ташмухаммедова Г.М.** Роман "Зукак аль-Мидакк" Нагиба Махфуза. // Научн.труды ТашГУ. Вып. 456. Востоковедение. Ташкент, 1973.
52. **Ташмухаммедова Г.М.** Языковое мастерство в ранних романах Н.Махфуза // Научн.труды ТашГУ. Вып.497. Востоковедение. Ташкент, 1976.
53. **Ташмухаммедова Г.М.** Сюжетно-композиционные особенности ранних романов Н.Махфуза // Научн.труды ТашГУ. Вып. 589. Востоковедение. Ташкент, 1981.
54. **Усманов Н.К.** Проблематика "интеллектуального театра" Тауфика аль-Хакима // Арабская филология. М.„ 1968.
55. **Усманов Н.К.** Литература арабсках стран // Литература Востока в новое время. М., 1975.
56. **Усманов Н.К.** Литература Египта // Литература Востока в новейшее время. М., 1977.
57. **Усманов Н.К.** Проза Тауфика аль-Хакима. М., 1979.
58. **Ходжаева Р.У.** Очерки развития египетской поэзии. Ташкент, 1985.
59. **Худавердян К.К.** Новая египетская проза: становление персонажа // Проблемы современной советской арабистики. Вып.2. Ереван, 1990.

60. **Худавердян К.К.** “Рассказ Исы ибн Хишама” и традиция макамы. Автореферат канд. дисс., Л., 1988
61. **Худавердян К.К.** Макама: этапы становления жанра. В сб. Вопросы востоковедения, вып.1-2, ЕГУ, 1983
62. **Худавердян К.К.** “Рассказ Исы ибн Хишама” Мухаммада ал-Мувейлихи и египетской литературы XX в. В сб. Вопросы востоковедения, вып.3-4, ЕГУ, 1987
63. **Юнусов К.О.** Тауфик аль-Хаким. Библиографический указатель. М., 1968.
64. **Юнусов К.О.** Драматургия Тауфика аль-Хакима. М.,1976.
65. **Allen, Roger** *Introduction to Arabic Literature*, Cambridge: Cambridge University Press, 2000
66. **Badawi, M.M.** *Modern Arabic Literature: The Cambridge History of Arabic Literature*, Cambridge, 1992
67. **Badawi, M.M.** *A Critical Introduction to Modern Arabic Poetry*, Cambridge, 1992
68. **Brugman, J.** *An Introduction to the History of Modern Arabic Literature in Egypt*, Leiden, 1984
69. **Hourani, Albert.** *Arabic Thought in the Liberal Age, 1798-1939*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984.
70. ***Studies in the Social History of Modern Egypt.*** Chicago: University of Chicago Press, 1969.

71. بدر عبد المحسن طه " تطور الراوية العربية الحديثة في مصر ١٨٧٠-١٩٣٨" القاهرة ١٩٦٨
72. ضيف شوقي " اللأدب العربي المعاصر في مصر " القاهرة ١٩٥٨